

УДК 373.5.16

С.П. Величко, Е.П. Сірик

*Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Стаття спрямована на окреслення основних напрямів дослідження проблеми формування компетентностей майбутнього вчителя фізико-математичного профілю та управління процесом формування особистості педагога на основі принципів особистісно орієнтованого навчання. У дослідженні мають бути розроблені концептуальні засади формування особистості педагога, методика і технологія навчання, що відповідають сучасному світовому рівню підготовки фахівця зі збереженням переваг національної системи освіти, в основу яких ставляться засади психолого-педагогічного, а згодом – змістово-процесуального характеру.

Передбачається, що проблему формування особистості педагога можна реалізувати на основі уявлень про інтеграцію й оптимізацію та закономірності організації, контролю й управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів та формування у них професійного компетентнісного досвіду.

Ключові слова: *підготовка майбутнього вчителя, формування особистості педагога, концептуальні засади, постійне підвищення власної кваліфікації, процес саморозвитку, уміння рефлексувати, можливість обґрунтованої переорієнтації, урахування психологічних ускладнень.*

Постановка проблеми. У Всесвіті, зокрема і в оточуючому в земних умовах середовищі, кожна людина єдина у своєму роді, тобто повторення певної особистості ніколи не буває, бо кожна людина унікальна. За цих обставин кожен із нас володіє необмеженим потенціалом, бо перед будь-якою людиною відкриті безмежні можливості. Якщо я визнаю себе унікальною людиною і приймаю себе таким, яким я є, це у свою чергу допомагає мені аналогічно сприймати й інших.

Викладена ідея повною мірою розкриває сутність особистості педагога, оскільки неможливо віднайти однакових, у будь-якому сенсі, викладачів. Ми зараз не будемо говорити про таланти або невдалих працівників педагогічної сфери, а притримуючись думки, що кожен викладач є унікальним, станемо на цю позицію хоча б тому, що при цьому кожен зі щирим серцем відповідав на поклик душі – слугувати людям. Однак специфіка освітянської діяльності і саме педагогічного служіння вимагає від особистості кожного викладача копійкою і всебідної підготовки, і в першу чергу психологічної.

Тут під психологічною підготовкою ми розумітимемо свідоме сприйняття досить поширеної ідеї – «стати таким, ким віриш, що будеш», яку пронизує така головна думка – віра в себе та віра в студентів (учнів, дітей), збагачена невичерпним оптимізмом. Варто наголосити, що проблема особистості педагога є однією з найбільш активно опрацьованих у сучасній галузі психологічної науки. Однак і зараз відомі науковці працюють, поглиблюючи вже вивчені аспекти проблеми педагогічної особистості з урахуванням інтеграційних та оптимізуючи процесів.

У цій статті ми ставимо мету і звертаємо увагу на важливі і цікаві, а також надзвичайно необхідні вимоги до ідеальної «Я-концепції» викладача й одночасно розглядаємо такі окремі питання, як: позитивна «Я-концепція»; - ініціювання професійної рефлексії педагога; - самоактуалізація викладача; - саморозвиток викладача; - своєрідні особливості педагогічної взаємодії; - педагогічні фобії і манії, як психологічні ускладнення.

Зміцнення «Я-концепції» - це завдання вищої психолого-педагогічної ідеології, на що наголошував І.Бех. Позитивна «Я-концепція» є однією з особистісно-психологічних передумов педагогічної майстерності викладача. Саме для того, щоб досягти позитивної «Я-концепції», коли відсутня перша, обов'язково виникає її протилежність – негативна концепція. Тому слід розглянути необхідний елемент – *професійна педагогічна рефлексія*.

Структура будь-якої теоретичної моделі професійної діяльності викладача неможлива без такого складника, як професійна рефлексія. Для успішного викладача цей процес проходить перманентно, сягаючи різного рівня глибини, в залежності від індивідуально-особистісних характеристик, залежних від особистої зрілості, практичного досвіду, загальної культури, професійної ерудованості. Системний чи інтегративний підхід у дослідженні особистості дозволяє побачити складні, неоднозначні, перш за все, «багатозначні зв'язки» (С.В. Мерлін) між індивідуальними, психофізіологічними й особистісними властивостями. Можна припустити, що зв'язок між певними властивостями має причинно-наслідковий характер.

Зокрема, якість рефлексії визначається перш за все рядом когнітивних характеристик (когнітивна складність або стиль) і такими особистісними вадами, як рівень загальної інтегральності, тривожність особистості, її сенситивність, своєрідність ціннісно-мотиваційної сфери. Професійна рефлексія складається з: усвідомлення і розуміння всієї структури системи власних відносин та взаємовідносин з усіма суб'єктами освітнього процесу; усвідомлення особливостей взаємовідносин всіх суб'єктів освітнього процесу; усвідомлення міри своєї професійної компетентності, враховуючи рівень знань, а також комунікативних, методичних і загальнопедагогічних вмій та навичок. У цілому професійна рефлексія є психологічним механізмом, завдяки якому педагог постійно визначає рівень неузгодженості між власною думкою відносно ефективного та успішного викладача взагалі.

Професійна рефлексія являє собою виведення на когнітивний рівень, об'єктивнація суб'єктивних переживань, пов'язаних з професійною діяльністю. З іншого боку – це адекватне, наскільки це можливо, усвідомлення рівневі і характеру різниці між ідеальними образами та реальною ситуацією «я-в-професії», що є постійно діючим стимулом для вдосконалення як особистісного, так і професійного зростання педагога, в чому і вбачається значення професійної рефлексії.

Ефективним викладачам, зазвичай, взагалі властивий стан рефлексії, постійне фіксування на зіставлення ідеального та обраного образу дії в теперішній ситуації. Значною складовою успішності педагога є його здатність до актуалізації. Щоб досягти бажаного професійного результату, викладачеві доводиться докладати значних зусиль для підтримки інтересу студентів та кваліфікованого викладання дисципліни, контролю за всіма складовими навчального процесу, а також оцінки рівня опанування навчального матеріалу і контролю за характером поведінки слухачів. Крім того, він постійно має підтримувати свій імідж високоерудованого інформатора, виступати в ролі «судді», «контролера», іноді – «диктатора» - і все це досить кваліфіковано, науково виправдано поєднувати у собі і в своїй діяльності. Така позиція може бути нетиповою, нехарактерною для певної людини, але вона «захищає» викладача і робить його, на перший погляд, невразливим. Поведінка, яка полягає в неусвідомленій спробі контролювати ситуацію, підкоряти собі волю слухачів для досягнення власної мети, називається маніпулятивною, і дуже шкодить як самому викладачеві, так і розвиткові слухачів.

До низки причин, що призводять до маніпуляції, ми відносимо наступні.

1. Згідно Ф.Перлзу, людина перебуває у вічному конфлікті між «опорою на себе та на зовнішнє середовище». Тому виникає проблема довіри до себе та інших. Багатьох з нас ще у дитинстві привчили постійно перевіряти і контролювати себе. І є недовіра, яка змушує шукати підтримки, зароджує потребу у постійному орієнтуванні на авторитети. Недовіра викладача блокує студентське прагнення до творчості та самовираження.

2. За Є.Фроммом сутність людини – любов. Ми часто плутаємо та замінюємо любов владою над людиною, намагаючись виправляти інших.

3. Проблема страху самотності (найчастіше цим страждають саме викладачі).

4. Страх опинитися у скрутному становищі.

5. А.Елліс виділяє потребу отримувати схвалення від усіх і кожного. Викладач, який намагається у всьому догодити своїм слухачам, є прикладом такого маніпулювання.

Насправді, всім догодити неможливо. За цих обставин взаємна повага і бажання зрозуміти один одного – ось найкращий спосіб взаємодії викладача зі слухачами. Кожна людина певною мірою – маніпулятор. Проте в гуманістичній психології існує уявлення про наявність протилежного маніпуляторству позитивного потенціалу, який А.Маслоу назвав самоактуалізацією. Взірці здорової особистості – самоактуалізуючі люди, які відчувають сильну потребу в діяльності, творчості, а також відповідальні, відкриті, справедливі. Самоактуалізуючі люди є керівництвом для дії всього людства, і на думку А.Маслоу, їхні цінності мають бути покладені в основу наукової етики.

З огляду на зазначене, у діяльності викладача самоактуалізація має велике значення як для самореалізації, так і для ефективного виховання та навчання слухачів. А.Маслоу характеризував самоактуалізацію як бажання людини стати тим, ким вона може стати. Людина, яка перебуває на такому рівні, досягає певної реалізації, всебічного застосування своїх талантів, здібностей і потенціалу особистості. Таким чином, дуже важливою умовою є потреба досягти вершини свого потенціалу.

З цього погляду важливо розглянути характеристики самоактуалізуючої особистості, що розроблена А.Маслоу і охоплює такі її властивості:

1. Ефектне сприйняття реальності. Представники такого типу особистості бачать дійсність такою, якою вона є насправді. З об'єктивним сприйняттям реальності пов'язано те, що такі люди толерантніші до суперечностей і невизначеності, ніж більшість інших.

2. Прийняття себе та інших. Ці представники приймають себе та інших такими, які є насправді. У них немає нестерпної потреби навчати. Вони можуть терпіти слабкості інших і не боятися їхньої сили.

3. Безпосередність і простота. Внутрішній світ і життя не підпорядковуються умовностям.

4. Концетрованість на проблемі. Представники цього типу сконцентровані на якомусь конкретному завданні, покликанні до позитивного вирішення результату або концентруються на улюбленій праці.

5. Незалежність. Самоактуалізуючі особистості намагаються мати власний погляд на ситуацію, а не покладатися на думку інших. Вони самі для себе є активною силою, яка чинить опір спробам суспільства примусити їх дотримуватися соціальних умовностей.

6. Свіжість сприйняття. Самоактуалізуючі люди володіють здібностями оцінювати належним чином звичайні події у житті, при цьому відчуваючи новизну, задоволення. Вони майже не скаржаться на нудне, нецікаве життя.

7. Вершинні переживання. Наявність у цих представників моментів сильного хвилювання або високої напруги, а також моментів розслаблення, блаженства та спокою.

8. Суспільний інтерес. У цих людей є щире бажання допомогти своїм близьким, знайомим, поліпшити себе. Це проявляється у почуттях співчуття, симпатії та любові до всього людства.

9. Глибокі міжособистісні стосунки.

10. Демократичний характер. У цих особистостей немає упереджень, вони поважають інших людей незалежно від того, до якого класу ті належать.

11. Креативність. Усі самоактуалізуючі особистості, у тому числі і викладачі, володіють здібністю до творчості в різних видах діяльності.

12. Опір окультурюванню. Особистості цього типу перебувають у гармонії зі своєю культурою, оберігаючи водночас певну внутрішню незалежність від неї. Вони володіють автономністю і впевненістю у собі, і тому їхнє мислення та поведінка не піддаються соціальному і культурному впливу.

А.Маслоу зробив припущення, що всі люди мають потребу у внутрішньому самовдосконаленні і шукають його. Дослідження вченого привели до висновку, що прагнення реалізувати наші потенціали природне і необхідне. І все ж таки тільки деякі обдаровані особистості досягають його (менше ніж 1% населення). Певною мірою це обумовлено тим, що люди не бачать свого потенціалу, не знають про його існування, не розуміють користі самовдосконалення. Багато існує причин для невдачі заздалегідь: страх власних здібностей, соціальне та культурне середовище, потреба безпеки.

Таким чином, розглянуті властивості особистості та закономірності особистісного зростання дають викладачеві можливість альтернативного вибору між самоактуалізацією і маніпуляцією. Будь-який майбутній викладач, передбачаючи своє професійне майбутнє, намагається підготуватися до нього якомога старанніше. Одним із видів самопідготовки є сприйняття звички невинного саморозвитку. Разом з тим слід зазначити, що чим раніше особистість усвідомить необхідність саморозвитку, тим успішнішою буде її професійна діяльність. Одна з головних цілей сучасної освіти міститься в тому, щоб викликати у майбутнього викладача зацікавленість та потребу у самовдосконаленні. Тут варто констатувати, що професійний розвиток невід'ємний від особистісного, бо в основі одного та другого міститься принцип саморозвитку, що обумовлює здатність людини перетворювати власну життєдіяльність у предмет практичного перетворення. У вивченні розвитку особистості майбутнього педагога виділяємо наступні напрямки:

- *змістовний* (розробка концептуальних і технологічних моделей професійного розвитку особистості);
- *інституційний* (організація середовища розвитку);
- *технологічний* (форми, методи і засоби професійної підготовки).

До важливого фактору розвитку інтегрованих характеристик особистості високопрофесійного викладача віднесемо усвідомлення ним необхідності перетворення власного внутрішнього світу та пошук нових можливостей самореалізації в роботі, тобто необхідність у підвищенні рівня професійної самосвідомості. За С.Л.Рубінштейном, **самосвідомість** – це, перш за все, визначення власного способу життя, усвідомлення своїх потенційних можливостей, перспектив особистісного та професійного зростання, що спонукає до творчого пошуку, вирішення питань соціального та професійного розвитку:

робити вибір – відчувати свободу, з одного боку, і бути відповідальним за все, що відбувається і здійснюється, - з другого боку.

Таким чином, ідея саморозвитку є актуальною як для майбутнього молодого викладача, так і для досвідченого лектора. Педагогічна взаємодія, яку організовує викладач на занятті, обумовлена його психологічним типом. Методика аналізу взаємодії педагога та студентів на занятті дозволяє визначити домінуючі параметри і психологічні особливості педагогічної взаємодії для окремих типів викладачів. Однією з актуальних проблем є формування професійної педагогічної діяльності як різновиду трудової діяльності людини. При цьому будь-які спроби виділення суттєвих особливостей, які впливають на педагогічну діяльність, призводять до необхідності типологізації цих особливостей.

Отримані таким чином психологічні типи особистостей викладачів знаходять своє відображення в типових технологіях навчання. Важливим елементом в організації ефективного навчання є особливості педагогічної взаємодії. Відповідно, класифікування характеристик педагогічної взаємодії як складова частина задачі моделювання психологічних типів педагогів дозволяє цілеспрямовано здійснювати підготовку викладачів, формувати в них уміння усвідомлено і компетентно будувати взаємодію у навчальному процесі. У ході класифікування особистості викладача доцільно в якості його основи прийняти співвідношення індивідуальних особливостей педагога і характеристик його діяльності, тоді змістом психологічного типу будуть типові особливості суб'єкту педагогічної діяльності. Одним з прикладів такого підходу у формуванні відповідних типів особистостей викладачів може слугувати модель, побудована з використанням поняття установки, де структурні компоненти слугують орієнтирами у виділенні психолого-педагогічних складових. Відповідно базою такої класифікації приймаються: споживчий профіль особистості, психологічний простір сприйняття, система дії, забезпечення реалізації професійної педагогічної діяльності. Результатом цієї процедури є характеристика відповідних типів викладачів.

До основних параметрів в ході аналізу взаємодії за даною методикою виділялися такі: постановка цілі педагогом; постановка цілі слухачами (спрямованість); вплив педагога на свідомість слухачів; вплив педагога на підсвідомість слухачів; вплив слухачів на свідомість педагога; вплив слухачів на підсвідомість педагога; створення установки педагогом на взаємодію; характер спілкування; парціальна оцінка.

При цьому виявлено, що для викладачів здобуткового типу провідними параметрами є: постановка цілі педагогом; постановка цілі слухачами; вплив педагога на свідомість слухачів. Викладачі такого типу часто звертаються до структурного аспекту: для цих викладачів спостерігається чітке наслідування логічної структури заняття; орієнтація на структурні компоненти педагогічної діяльності, тобто постановка цілі, задачі заняття. При цьому викладач може досягати високої пізнавальної активності слухачів на занятті, апелювати до їх свідомості і на цьому будувати взаємодію. Організуючи педагогічну взаємодію, викладач, як правило, зосереджений на розкритті навчального матеріалу упродовж певного часу, йому притаманні монологи, формалізація, але емпатичного напрямку в його діяльності не виявляється.

Для викладачів домінуючого типу головними параметрами є: вплив на підсвідомість слухачів; парціальна оцінка; вплив слухачів на підсвідомість викладача. Ієрархія аспектів педагогічної взаємодії представлена такою послідовністю: афективний, структурний, лінгвістичний. Викладачі цього типу спираються на афективні прояви організації взаємодії зі

слухачами. Педагог прямо впливає на емоційну сферу, що мотивує слухачів. Все це застосовується для жорсткого санкціонування діяльності слухачів. Таким чином, проявляється вольовий пресинг викладача. Викладачі цього типу орієнтовані на домінування у реалізації власних бажань. Педагогічний вплив викладача спрямовано не на організацію діяльності, а на дисциплінування слухачів.

Провідний параметр педагогічної взаємодії *викладача врівноваженого типу*: парціальна оцінка; вплив слухачів на свідомість викладача; вплив слухачів на підсвідомість викладача. При цьому наголос робиться на структурний аспект, який зводиться до диференціації цілей педагогічної взаємодії так, що має місце сукупність дрібних цілей, які повинен досягти кожен із слухачів. Викладач структурує матеріал таким чином, що проста задача є частиною більш складної. Слухачі отримують мотивацію у процесі навчання, чому сприяють певні цілі до розділів заняття, а також доброзичливе ставлення викладача. Таким чином, для викладача врівноваженого типу характерна така взаємодія, при якій суттєвою є орієнтація як на об'єктивні показники навчання, так і на домінування. Спілкування відбувається у системі інформаційного характеру питання – відповідь.

Найбільш визначними параметрами педагогічної взаємодії *викладача афіліативного типу* виступають: постановка цілі педагогом; постановка цілі слухачами; вплив слухачів на свідомість викладача, установка взаємодії. Пріоритетним для цих викладачів є звернення до афективної сторони у взаємодії, тоді проявляють себе лінгвістичний і структурний аспекти. Викладач досягає на занятті певної емоційної атмосфери. Ці викладачі найбільш спроможні до спільної діяльності зі слухачами. Діалог – головна форма спілкування. Велику роль у такій взаємодії відіграє ставлення студентів до викладача: вони задають багато запитань, пропонують задачі тощо. Установка на взаємодію визначається соціальними ситуаціями потреб і викладача, і студентів.

Таким чином, ми зробили спробу стисло охарактеризувати психологічні типи викладачів з урахуванням специфіки організації педагогічної взаємодії. З цією метою і розроблена методика аналізу педагогічної взаємодії педагога та слухачів на занятті. Вважаємо доцільним звернути увагу ще на один дуже важливий аспект успішної професійної діяльності педагога, а саме: педагогічної фобії та манії.

Терміни «фобія» і «манія» відносяться до класичних термінів психіатрії. Вони використовуються для визначення психічних розладів, хоча вживаються й у загальному сенсі. *Манія* розглядається як «паталогічна жадоба, пристрасть до будь-чого». *Фобія* трактується як «складова частина складних слів, що вказує на страх чого-небудь». Саме на цьому значенні і базується теорія педагогічних фобій та маній. Дуже рідко можна почути про манії та фобії стосовно до викладачів. Хоча саме особистість викладача найчастіше, на відміну від слухача, пов'язана із цими «додатками» професійної педагогічної діяльності. Такі заходи, як своєчасна діагностика та корекція, можуть підвищити ефективність педагогічної діяльності. Загальна властивість педагогічних фобій та маній полягає у їхній обмежувальній функції по відношенні до педагогічної діяльності. Педагогічну фобію можна визначити як страх педагогічних об'єктів до дій, що призводять до виникнення певних ситуацій, до обмеження професійної діяльності. Педагогічну манію слід розуміти як надмірне вподобання викладача будь-якою ідеєю при ігноруванні інших, що також обмежує педагогічну діяльність. Причини виникнення фобій різні, але як правило, це певного роду психологічний захист людини. Страх може перейти у фобію, якщо це задовольняє особистість. Оскільки фобії та манії проявляються у педагогічній діяльності, то логічно буде типологія їх за

функціями діяльності викладача. За основу такої класифікації взято функції педагогічної діяльності: комунікативна, організаторська, конструктивна, гностична.

В психологічній літературі як перший варіант виділяють *когнітивну* терапію (робота з думками, які викликають хвилювання) і *поведінкову* терапію (відпрацювання соціальних навичок, вмінь перебувати в ситуаціях, що викликають страх).

Другий метод має перевагу над першим, його ще називають «занурення в фобічну ситуацію», коли сам викладач створює умови вимушеної діяльності в ситуації, яку доцільно уникнути. Цей метод використовують і для позбавлення педагогічних маній. При цьому аналізують у процесі педагогічного спілкування різні фобії: помилок та невдач; неспроможності; критики; конфліктів; відповідальності; гумору; обдарованих слухачів; виховання; незрозумілості; індивідуальної роботи зі студентами; зворотного зв'язку; активності слухачів; самостійності студентів; відпочинку; фобія методу, технології; фобія інновацій; фобія теоретичних знань; фобія неправильного розуміння сенсу інноваційної технології тощо.

Висновки. Отже, проблема особистості викладача є однією з найактуальніших у сучасній освітянській сфері діяльності. Тут ми зосередили увагу на тих аспектах педагогічної діяльності, які формуються набагато раніше, ніж розпочинається сама діяльність. На нашу думку, найголовнішим фактором успішності майбутнього педагога є коректна психолого-педагогічна підготовка особистості майбутнього педагога та розумна впевненість у власних силах. Така підготовка є відпрацюванням тих навичок та вмінь, які будуть реалізовані у майбутній професійній діяльності. Таким чином, у навчальному процесі педагогічного вишу важливо зосередитися на формуванні успішної особистості як такої, яка невпинно реалізує все, що складає її досвід, тобто вміння рефлексувати без сумніву на все необхідне. Важливим є постійне підвищення власної кваліфікації в умовах сучасної «поліконкурентності», особливо це стосується освітян, бо неможливо уявити собі успішного викладача без постійного процесу саморозвитку, вдосконалення, зростання; безумовно важливим є усвідомлення психологічних типів викладачів щодо правильної й обґрунтованої орієнтації чи переорієнтації майбутнього викладача з урахуванням та зосередження уваги на психологічні ускладнення: манії і фобії в педагогічній діяльності й варіанти їх позбавлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атаманчук П.С. Концептуальні основи професійного становлення майбутнього учителя фізико-технологічного профілю /П.С.Атаманчук //Наукові записки. – Вип.9. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 2. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2016. – С.238-245.
2. Величко С.П. Особисті якості викладача, їх роль і місце у формуванні педагогічних компетентностей /С.П.Величко // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім.І.Огієнка. – Серія педагогічна /П.С.Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін. - Кам'янець-Подільський: К-Под. нац. ун-т ім.І.Огієнка, 2011. – Вип.17.: Інноваційні технології управління компетентісно-світоглядним становленням учителя: фізика, технології, астрономія. – С.138-141.
3. Величко С.П. Формування компетентності сучасного вчителя до інноваційної діяльності /С.П.Величко //Наукові записки. – Вип.10. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 1. – Кропивницький: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2016. – С.15-20.
4. Калошин В.Ф. Самоактуалізація викладача /В.Ф.Калошин //Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – №1. – С.7-9.
5. Коць М.О. Експериментальні засоби встановлення професійної взаємодії майбутнього вчителя /М.О.Коць //Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №1,2,3. – С.33-36; 40-43; 47.

6. Крушельницкая О.Б. Условия эффективности перцептивного общения преподавателя со студентами /О.Б.Крушельницкая //Психологическая наука и образование. – 2003. – №3. – С.48-51.
7. Мазниченко М. Педагогические фобии и мании: классификация и преодоление /М.Мазниченко //Народное образование. – 2004. – №7. – С.233-239.
8. Степанов В.А. Самооценка психических и физических качеств будущих учителей. //Педагогика. – 2004. – №7. – С.45-50.

S.P. Velichko, E.P. Siryk

Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko

DENTITY FORMATION OF FUTURE TEACHERS

The article aims to outline the main areas of research competences problems of formation of future teacher of physical and mathematical structure formation and management of individual teacher on the basis of personality based learning. The study must be developed conceptual principles of forming the individual teacher, teaching methodology and technology that meet the current global level of training while preserving the advantages of the national education system, based on principles which include psychological, educational, and later -zmistovo procedural nature.

It is assumed that the problem of forming individual teacher can be implemented based on notions of integration and optimization and patterns of organization, control and management of teaching and learning activities of students and the formation of their professional competence experience.

Keywords: *training future teachers, teacher identity formation, conceptual framework, the constant improvement of its own qualification process of self-refleksirovat skills, the ability to reorient reasonable, taking into account the psychological complications.*

С.П. Величко, Е.П. Сирьк

Кировоградский государственный педагогический университет имени Владимира Винниченко

ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА

Статья направлена на определение основных направлений исследования проблемы формирования компетентностей будущего учителя физико-математического профиля и управления процессом формирования личности педагога на основе принципов личностно ориентированного обучения. В исследовании должны быть разработаны концептуальные основы формирования личности педагога, методика и технология обучения, соответствующих современному мировому уровню подготовки специалиста с сохранением преимуществ национальной системы образования, в основу которых относятся основы психолого-педагогического, а затем -zmistovo-процессуального характера.

Предполагается, что проблема формирования личности педагога можно реализовать на основе представлений об интеграции и оптимизации и закономерности организации, контроля и управления учебно-познавательной деятельностью студентов и формирование у них профессионального компетентностного опыта.

Ключевые слова: *подготовка будущего учителя, формирования личности педагога, концептуальные основы, постоянное повышение собственной квалификации, процесс саморазвития, умение рефлексировать, возможность обоснованной переориентации, учета психологических осложнений.*

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Величко Степан Петрович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики та методики її викладання КДПУ ім.В.Винниченка.

Сірик Едуард Петрович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики та методики її викладання КДПУ ім.В.Винниченка.

Коло наукових інтересів: підготовка висококваліфікованого вчителя фізики.